

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Красимир Андонов

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **“доктор”**,
в професионално направление **8.2 - Изобразително изкуство**,
докторска програма **“Приложни”, изящни изкуства и дизайн**”,
с автор: **Ивелина Стоянова - Михайлова**

Тема:

“Фотографският документ и перформативните практики: в търсене на руините на ефимерното”

научен ръководител: проф. д-р Борис Минков

I. Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Ивелина Стоянова-Михайлова е редовен докторант в направление 8.2 - Изобразително изкуство, от докторската програма “Приложни, изящни изкуства и дизайн”, към катедра “Приложни изкуства” при АМТИИ “Проф. Асен Диамандиев” - Пловдив. Тя е отчислена с право на защита, с протокол от заседание на факултет “Изобразителни изкуства”, проведено на 17 декември 2025 год.

Темата на изследването е очертана като “Фотографският документ и перформативните практики: в търсене на руините на ефимерното” и е развита в увод, три глави и библиография. Всяка от трите части завършва с обобщение на написаното (вътрешно заключение). Първите две глави са изградени върху аналитично-философски подходи, а третата развива предмета на изследването през личния практически опит на Ивелина Стоянова - Михайлова. Тя заснемана най-големия религиозен празник на света - Маха Кумбх Мела и на страниците на труда осмисля опита си.

Дисертацията е с обем от 175 страници, като основните илюстрации към текста са авторски фотографии от Кумбх Мела. Библиографията е с обем от 124 заглавия и съдържа български и чужди източници.

В резюме - представените документи в процедурата покриват всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

II. Кратки биографични данни за докторанта

Ивелина Стоянова - Михайлова е преподавател по фотография в АМТИИ “Проф. Асен Диамандиев”, където води дисциплините “Обща фотография”, “Обработка на фотоизображение” и “Фотографски анализ”. Тя е магистър по Фотография от същата Академия, а също така и магистър по Икономика, ПУ “П. Хилендарски”- Пловдив.

Биографията на кандидата показва траен интерес в областта на фотографското изкуство и преподаването в същата област.

III. Актуалност на тематиката

Проблемът за мимолетността на битието и опитите ходът на времето да бъде спрян чрез запазването на отделни образи от реалността е стар, поне колкото старо е и самото изкуството. Поставянето на проблема в контекста на взаимовръзката “пърформанс -

перформативни практики - фотодокумент” обаче, крие възможности за преминаване в нови, малко познати и синхронни на нашето време територии.

Концепциите за практиките, обединени под формулировките “пърформанс” и “перформативност” отразяват преди всичко схващания от съвременната културна среда (независимо, от факта, че подобни форми се припознават в много периоди от историята на изкуството). В този смисъл, тематиката на дисертацията почива върху разбиранията, развити през последните десетилетия и същевременно слабо интерпретирани в България.

В рамките на изследването, Ивелина Стоянова - Михайлова разширява базовите дефиниции за пърформанс и перформативност, които тя описва като взаимодопълващи се практики. Така “пърформанс” е “живо изкуство”, което се разгръща като “театрална, художествена или ритуална практика”. А перформативност (през цитата на Джудит Бътлър) е “многопластов процес, който се разгръща в езика, вписва се в тялото, моделира културните очаквания и се стабилизира чрез институционални структури”. Връзката “перформативни практики” - “пърформанс” е проследима на много нива, в които четимостта на речта, жеста и езика на тялото се трансформират в артистична, социална или друга форма на изява. Изброените активности протичат мимолетно, в много ограничена времева рамка. В този смисъл, участието на документираща медия и на автор-наблюдател в процесите, променя ефимерната първоприрода на явленията. Включването на фотографията като част от акта, води до промени в самото действие, което се надгражда до “възпроизвеждане, интерпретиране и понякога дори до конструиране на самата събитийност”. В този смисъл, връзката “пърформанс - перформативни практики - фотография” е пълноценен и интересен обект за научно изследване.

IV. Целесъобразност на изследователските методи за постигане на поставените цели и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Ивелина Стоянова - Михайлова се разделя условно на три части - теоретична основа (глава първа), изказана хипотеза (глава втора) и доказателствена, практическа част (глава трета).

Теоретичната първа част задава дефинициите и изгражда проблематиката на труда. Тук правят впечатление интердисциплинарния подход и анализи, чрез които се ситуира тезата на изследването. Темата е разгледана през призмата на социологически, философски, културологични и други гледни точки. Ивелина Стоянова - Михайлова цитира източници и автори, които са малко познати в България.

Втората част на дисертацията изказва хипотезата, че документирането на пърформанса превръща документа в жива следа на случилото се. Същевременно е развита и тезата, че тялото е носител на знание и памет, което предава “културни значения през действие, жест и повторение”. Твърдението е добре аргументирано през трудовете на Ричард Шехнър, Пол Конъртън, Даяна Тейлър и Ребека Шнайдер.

Третата глава превръща автора Ивелина Стоянова - Михайлова от теоретичен анализатор на проблематиката, в действителен участник в процесите. Тук, докторантът разказва за предизвикателството да заснеме най-голямото струпване на хора в света - религиозния празник Кумбх Мела.

Бих определил тази трета глава като основна и приносна за труда. На първо място заради самите авторски фотографии, но също така и заради знанието, концепцията и аналитичния поглед зад тях.

В текста Ивелина Стоянова - Михайлова разказва за проблема на “Другият”, проблем, при който “перформативната интерпретация” се превръща в собствен прочит на културния контекст.

Трябва да отбележа, че е видна сериозната предварителна подготовка на автора. Да, събитието Кумбх Мела се снима от десетки хиляди фотографии, но един от факторите, които отличават професионалиста от любителя е подготвителното проучване. Независимо, че един чужденец винаги остава в ролята на “Другият”, познаването на философията зад действията, дава дълбочината в погледа на документалиста.

Ивелина Стоянова - Михайлова е създала запомнящи се фотографски образи, които не само надхвърлят ефимерността на религиозния спектакъл, те превръщат и техните наблюдатели в особен вид участници. От реципиента на фотографския документ не може да се изисква дълбочина и познание, но както Ивелина Стоянова - Михайлова правилно отбелязва - на мястото на липсващия контекст, зрителят привнася система от подразбирания, резултат от наситената информационна среда.

Предвид ярката следа, която фотографската серия на Ивелина оставя, докторантът на практика доказва, че документа надживява, надхвърля и трансформира следата оставена от самия перформанс.

V. Заключение

Предвид стойностното и приносното значение на дисертационния труд на Ивелина Стоянова - Михайлова, както и предвид професионалното ѝ представяне като творец в областта на фотографията, гласувам убедено с “ДА” да ѝ бъде присъдена образователна и научна степен “доктор”.

24/04/2026

София

проф. д-р Красимир Андонов